

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 2

Fylke: Vest Agder

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Åseral

Emne: Transport av høy

Bygdelag: Nedre liden av Lagnadalen

Oppskr. av: Gjønhild N. Gjuuland

Gard: Gjuuland

(adresse): Åseral

G.nr. 25 Br.nr. 2

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1.) Det brukast same måten på store og små gardar.

Alle slår i utjords slått og fiber. Det er fleire måtar som brukast for den som ikkje hev best sjølv.

Summe lærer seg inn best i jordslåttan heime, andre lærer seg inn i høyinga eller skiffer seg best med inn som hev best, og er med og høyer inn han sitt høy.

Fyrr bar dei det og mykje på ryggen i tog, ja det høver enno i eit tenige-
fakt at dei ber det inn slitt.

No dei siste åri hev fleire stult seg handtejerar og doeg det inn.

Dei er lite ei vanleg langtejerar berre at alt er stult so mykje lettare.

Det fyrste var det karrkjøl dei brukte til dei, no tek dei til å bruke bil-
kjøl eller kjøl til motorsyklar.

2.) Det var teje fyrr kring hundrad år
skifft at kersjunga tote til, graset var
for stutt til det, det måtte rakan
i „kvirler, brider“ som på skogstøt

Her på Gmuland som er 8 brukt
har Lar Gimmerson kjøpt høyviva,
han raka høyet inn at kersja med den.
Andre brukar høygaffel eller ei vanleg
griip og river det inn til kersja med

Til stakk eller bli på heidi
vert det anten høyet med best på slede
eller bore på ryggen i tog.

Toget held inn når inn knysper til
byrda gver den inn herda.

Er rakan tilstades hjelpes inn beram
inns med byrda, og då stund hjelpsom
bare og lyfter inns.

Et kan itekje få spåst at her vert
brukt sloe inn summeren berre på vinter-
føre.

Nils H. Gmuland født 1883 fortalde at
han hadde vore med og sloe med inn
stakk i ei bratt tid inn med Gviter-
åggard. Då grov dei ut hol inn til
„snise“ (stakken som stund midt i stakken)
og hogde den av og kanta heile stakken
som den var like på sloen.

Likvins fortalde Anna P. Gmuland, født
1897, at far hennar Per Breland hadde
gjort då ho var liten

Det finns enno slike sekkyer som er
laga av kjøpt kabbelsnøre.

Olav M. Gmuland har 2 gamle, holi er
firkanta inn lag 13-14 cm mellom knutane

Når du er full av høy er du Kullründe
Netskjeter kalla om du (ein netsjete)

Gimnuf Thorsland født 1870 kan minnest
Nils B. Guland velte høy i slike skjeter
med i Rofjellet.

Iven Honna død for nokre år sidan
brukt vanlege skjeter når han velte
høy med Raverågsfjellet. Dotteri Marit
fortalde meg at ho var med ei gang
du stappa i 15 skjeter med ei gang
og velte uttpre, det var liv og more
å sjå korleis du hoppa og stupa bakka
alle desse skjete, so la du det på
ein kjilke og drag det heim

Det vert like brukt no, anden slae eller
netskjeter, då det fell so kortast å slå
på slike skader.

Born er og med i arbeidet. Det vert
laga ei mindre riva åt du. Gnistane
tur omis ting til å bruke gjær, so du
far seg eit lite gjærord og. Du er med
og saka, like "rokjen" (det høyet som
legg att når ein like iyppe kjinna.)
når ein høyar.

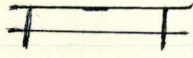
Karane slar og kvinnene saka. Men
er det berre kar og kvinna på slatta
er kvinna med og slar i fœi morgon
eit bel, so saka ho og han tuld på og
slar til du skal til å høya i 3-4
bellet um ettermiddagen. Det er vanleg
at 1 kvinna skal fylgja å saka
etter 2 karar

3.) Þó hildi kögsort helst högel heim
 þá vinteföre. Men veit det förlunge ein
 traustur fyrr smöen þeim, kögsort det ag
 þá sümeföre, með sümarslede.

4.) Í höginga heime brúkast vanleg
 langþjerra, heile lengda þá þjerra er 4,5 m
 men sjölv þjerra det ein lesur þá er 2,54 m.
 breiddi 0,80 m.

Er det stútt veg brúkast ag vanleg sümars-
 slede 2,63 m. lang ag 0,92 m. breid með
 (foam) þá. Det er same atóllitken þá
 vintesledeu ag sümarsledeu; Men vinter-
 sledeu er der járnsteking undir meime.

Þá þjerra nær ein högar brúkast hög-
 goindar, det er 2 bord av same lengd
 som þjerra 2,54 m. þann er spítka
 saman í þess ende með stútt

bord slíkt desse stútt endann
 er festa í nokkoe járnstampingar som stund
 fast í „þjerradrotte“

Þó þessi úri hev fleire fenge veg
 þjerrar som er mytþje lengd 3,72 m. þá det
 er þú som hev þú endá lengoe.

Þá desse brúkar þú „foam“ Þá sidann er
 det líkt með höggoinnda; men í endann
 er det slegun þá bord þess gver, som
 skránar til utlittis ag litt högar ein
 þá sidann

Fyrr höggaffelur þann í brúkar vart högel
 þjunt ag laup lagvis þá þann, so
 hives ein det þá með höggaffel.

Þá þess þjerrur ein det unna.

Í eit sümarsloss - iktþje heim í jodul

for des lesser ein gøi so omlyste ein
kan få til å leggja — skal det vera 6
bygder eller 30 bygninger. Lasset festest
med tog — høytog. Det heiter ò "kneppså"
lasset. Når det er stult høg som gøi fiker
og huielatt legg ein "vislor" under toget
til å kneppså gøi.

Det må vera 12 bygder i ein statke skal
det vera fullt vindeless. Bør 1 hurt
for høysleden ein simeson
"Hegda" er likeins gøi lag både til "høytog"
og "byretog"

5) Når det er 2 huielader gøi eit
gastebøite olar dei kvar sine slatter
og kvar sine stykke heime.

Høyet gøi huieli vest helst høyet heime
gøi vinterføre, og då lagar dei det so
at dei høyer saman sameinder for
sanne vegur.

Ingen passer lida, dei saktest tveldur
fyre åt og talast med.

Etter store snøfall er dei fyrst av
og "fot" veg.

Fyr 1900 var det vanleg at karane
hadde "foug" gøi når dei foddde veg
Ja, det finns enno dei som hev
"mannfoug" (ein foug)

6.) Fjor slo kvart brukte iyp til
60-70 lass gøi luidi, so det var tji
då som no, at det kinde vera til
det var fint føe. Lenger inn gøi
luidane var dei og i slo.

So inn høystogsdag fjor var svært
størrsam mange gonger.

Høystorun måtte iyp fjor det ljorna
ar dag i "stüdda, gjeva" husen.

Når det so tok til i ljorna litt
var det ut i binda gøi sleden det
dei skulde ha med seg: Riva, öks
spade, frög, fog, vovst og hög i ein
sekk til husen so den kinde eta
med dei beste

Var det svære snövinterar var litt
både stakkar og hög bider foksin
inder av snö.

Det var ut hardt arbeid i "skjööa"
iyp alt stakken so dei kinde få
kome til i lukt. Tid var både
"vindveijar" og "belki" klaka fast so
der var brukte både for öks og spade.

Mange gonger kom dei tji him att
fjor i 2-3 veler inn ettemiddagen

Dei smakte det i få seg mat.

Det er ei kvenning om brukar tid
når ein er svollen og et riktig godt

"Eg åt som ein høystogsmann."

Til Norske Etnologiske Forening!

Vorare Dyrer kann bruke litt av det eg her
skriver her inn "Transport av krog"

Det er flere ting på spørjelista, som om ikkje
kjinner til eller her brukt i Aseval, og det
her eg ikkje teke med.

Lunder med eit par bilete av stede

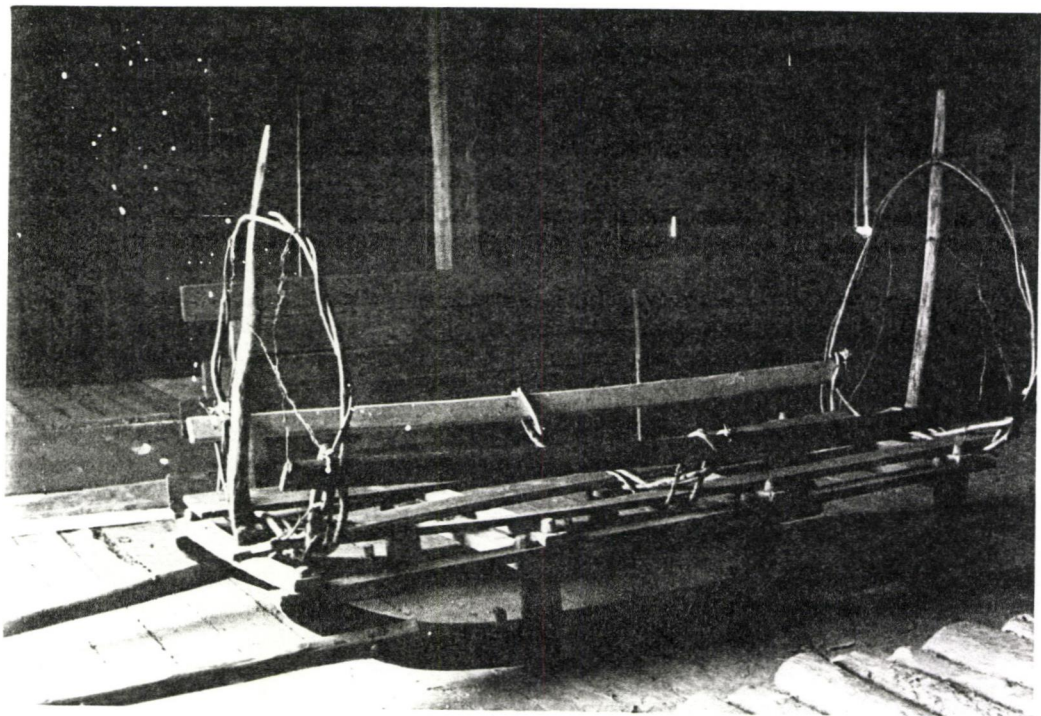
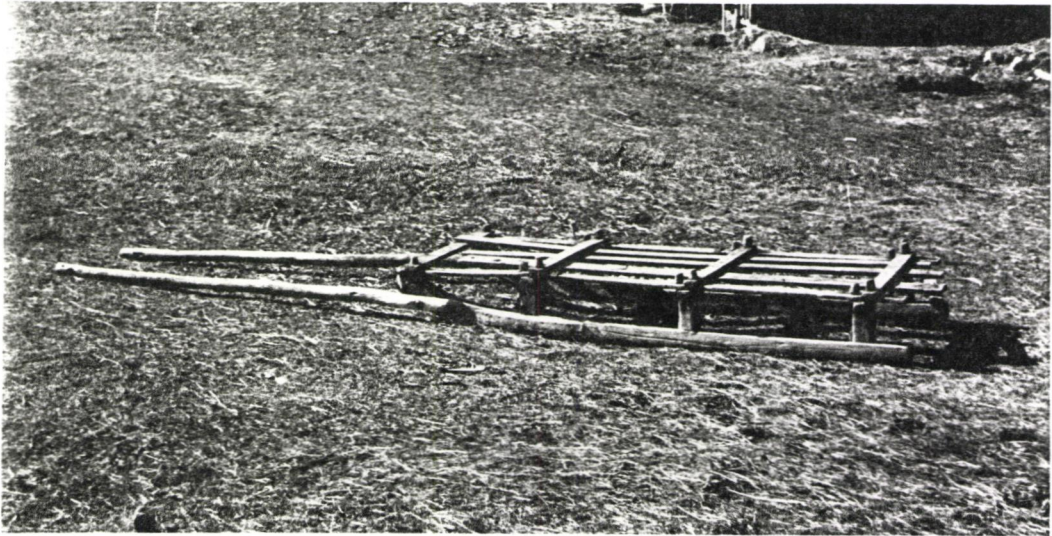
Vinterslede og sumpaslede med "form" på.

Skal skrive iupp namn på dei ymse lüter
på sleden.

Stjeter	(ei skate)
Mier	(inn omi)
Flaut	(eit har)
Flautföter	(inn flautfot)
Flautstokkar	(inn flautstokk)
Tvörter	(eit tvörter)
Stabben	(eit stabben)

Lundland 10-4-1947

Vyodsant
Gimrud St. Lundland
Aseval

385

FÖRBK ETNOLOGISK GRANSKING.